

Näivettymistä vai pikemminkin runsauden-pulaa?

Vaatimattoman kokoisen, mutta sitäkin asiantuntevamman akatemiamme perustaja ristikkoprofessori Skyttä pohdiskeli muutama viikko takaperin, ovatko ristikot vaarassa näivettyä. Siis onko suuresta osasta ristikoita tulossa tietokoneen avulla tehtyä tylsää ja mitäänsanomatonta bulkkitavaraa, jossa toistuvat samat, yleensä mahdollisimman lyhyet, ratkaisusanat, joille annetaan aina samat vihjeet, ne tavallisimmat ja tyyppillisimmät?

Merkkejä tällaisesta on toki olemassa. Jotkut tyytyvät aina menemään yli siitä, missä aita on matalin. Parantumattomana optimistina en kuitenkaan ole oikeissa vaipua epätoivoon. Sekä laatijoiden että ratkojien joukossa on edelleen paljon sellaisia, jotka eivät tyydy limbosuorituksiin, vaan pyrkivät kiipeämään ainakin hieman korkeammalle.

Todistusaineistona väitteeni puolesta on tänään ratkojat.fi-verkkosivu, johon harrastajat ovat koonneet eri sanoille annettuja vihjeitä. Ja koska sanatehtävienkin pääasiallinen raaka-aine on kieli (lisämakua antavat tietyt kuvut, piirrookset ja symbolit), niin ajatuksena on katsoa, minkälaisia vihjeitä ristikoissa on annettu sanalle KIELI.

Suomen kielessä on paljon monimerkityksisiä sanoja. KIELI voi tarkoittaa esimerkiksi a) mitä tahansa puhuttua tai kirjoitettua kieltä, b) puhetapaa tai -tyyliä, c) suussa olevaa elintä, d) soittimen kieltä tai e) läppää, siis vaikkapa vaa'an tai lukon kieltä tai ken-

gän kielenmuotoista ILTTIä. Kaikissa näissä merkityksissään KIELI voi olla myös osana lukemattomia yhdyssanoja. Lisäksi se voi olla vaikkapa käskymuoto verbistä KIELIÄ. KIELI! on yhtä kuin KANTELE!

Vihjeityksen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että tälle yhdelle pienelle sanalle voidaan antaa tuhansia eri vihjeitä. SUOMI on suhteellisen helppo vihje, LIIVI taas jo hankalampi, koska tuollakin sanalla on useampi merkitys ja siksi se johtaa ratkojaa harhaan (aivan kuten laatija on halunnutkin, saadakseen tehtävästä vähän vaikeamman ja tuottaakseen ratkojalle oivalluksen iloa). Vielä vaikeammaksi menee, jos vihjeenä on kaukainen tai kuollut kieli. Kuinka moni osaa suoralta kädeltä sanoa, mitä ovat AKAN ja AKKADI. No, ensin mainittua puhuu Ghanassa kymmenisen miljoonaa ihmistä. Ja jälkimmäinen oli aikanaan tärkeä Lähi-idän sivistyskieli, jota kirjoitettiin sumereilta lainatulla nuolenpääkirjoituksella.

Entäs ne yhdyssanat sitten? Tässä ihan vain lueteltuna muutama yleisesti käytetty vihje: -kylpy-, -luu-, -muuri-, -oppi-, kitaran-, sata-, suku-, äidin-.

Yhden hengen raatini päättää siis tänään prosenttiluvuin 100—0, että ristikoiden näivettymisestä ei tarvitse olla huolissaan. Laatijoiden mahdollinen laiskuus ja mukavuudenhalu ovat pelkkiä tekosyitä. Jokainen itseään ja ratkojia kunnioittava laatija kykenee aina vähintäänkin kohtalaiseen suoritukseen luomistyössään.

Tulikohan tämä nyt tässä todistetuksi kyllin vakuuttavasti? Ainakin on heitetty ilmoille hie-man LÄPPÄä.

Antti Parkkinen
antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/